

Les ametlles d'Arenys

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Arenys de Mar

Coordenades:

Latitud: 41.57941961402
Longitud: 2.5515693426132
UTM Est (X): 462619
UTM Nord (Y): 4603179

Classificació

Número de fitxa 08006 - 405
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tècnica artesanal
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Ja no se'n fan per manca de matèria primera.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dv., 21/04/2023 - 10:13

Descripció

A Arenys de Mar es van fer molt famoses les seves ametlles ensucrades entre 1940 i 1960. Fins al punt de donar nom a la denominació genèrica d'Ametlles d'Arenys. També es feien pinyonets, anissos, confits i garrapinyades.

Era una activitat artesanal que utilitzava bombos d'aram. Com explica Miquel Rubirola (2017) "eren els artesans, els fabricants individuals amb l'ajut d'un o dos treballadors a tot estirar, els qui escollien el pinyó cru, l'ametlla torrada o crua, sense pell o amb pell, de major grandària o petita, i hi afegien el sucre, la xocolata, etc. I això a temperatures i velocitats de gir del bombo diferents segons l'especialitat de cada producte. Una bombada de les ametlles més grosses podria durar sis o set hores". Ens explica que l'habilitat de l'artesà feia que l'ametlla fos de superfície llisa, més o menys polida, sense grops i tova al paladar.

L'any 1941 hi havia els següents artesans: en Jaume Blanch (Riera Bisbe Poi, 15), la vídua de V. Canals (Riera Bisbe Pol, 31), en Joan Castellà (José Antonio, avui, carrer d'Avall), la vídua de Josep Nogueras (plaça de l'Església, 9), en Fulgenci Ribas (Andreu Guri, 30) i Vda. de J. M. Terrats (Riera Bisbe Pol, 62). El 1946 restaven en Joan Castellà, en Josep M. Nogueras, la vídua de Terrats i en Miquel Torrent Fontrodona (Platja Cassà, 58). L'elaboració va anar disminuint i els anys 80 i 90 desapareixia definitivament. Alguns dels darrers fabricants foren en Miquel Rubirola, en Francesc Vilanova i en Joan Castellà.

Gaietà Solà seguia elaborant els seus productes, amb l'antiga marca "Canals", a la fàbrica ubicada a la part alta del carrer Sant Zenon. Els anys 80 cedí el negoci a Daniel Rodríguez, que el regentà fins a principis dels 90. Fou el darrer fabricant. També, en aquest darrer període, s'havia constituït a Arenys l'empresa "Dulces 2001", que no tingué llarga vida. S'havia adquirit els bombos de Miquel Rubirola, qui havia tingut el seu establiment a la Platja Cassà.

Observacions:

Poesia escrita pel Pare Venanci d'Arenys el dia 2 de juny de 1948, evocant els símbols Arenycs: l'aranyoner, el mar, les ametlles i les puntes.

Ametlles i randes

Deia l'aranyoner del nostre escut:

- Ai, la vila d'Arenys clara i senyora! –
“Quin nou pessigolleig de joventut
ha entendrit el meus tanys i tot m'enflora?”

I la mar responia dolçament:

- Ai, la vila d'Arenys senyora i clara! –
“Qui m'ha tornat el bleix i el moviment
sota aquest arbre on m'he encantat fins ara?”

I feia l'arbre, com un averany:

- Ai, la vila d'Arenys blanca i granada! –
“En lloc d'aspres prunells, sento l'afany
de fruitar ametlla flonja i ensucrada”.

I la mar deia amb un tremir molt lleu:

- Ai, la vila d'Arenys gemada i blanca! –
“Juguen mos dits filant randes de neu
damunt les ones i la platja franca...”

I l'arç, fet ametller, vinga florir
gronxant rams de confits al grat de l'aire.
I la mar, sota d'ell, vinga teixir

fil·ls d'escuma, guarnint el blau coixí.
Ai, la vila d'Arenys, dolça i puntaire!

Història

L'article de la Wikipèdia explica que l'origen de les ametlles d'Arenys, que antigament en deien "ametlles ensucrades", es remunta al segle XVIII. És en acabar la guerra del francès quan per primera vegada explícitament s'esmenten "les ametlles d'Arenys". Encara que hi ha notícies, per la tradició oral, que el segle XVII, a Arenys es feien "ametlles cobertes de sucre", hi ha registrat, que després de la guerra, el 1814, durant l'estada Ferran VII a Calella de retorn de l'exili, l'Ajuntament de Calella va demanar a l'Ajuntament d'Arenys "les ametlles d'Arenys", que aquest va enviar com obsequi al monarca. L'any 1916, el rei Alfons XIII visità la fàbrica d'ametlles de la família Ferran.

Durant el segle XIX i bona part segle XX, en produïen pràcticament tots els adroguers i confiters de la vila que compartien aquella activitat amb altres, com ara la fabricació de xocolata.

Encara els passats anys 60, quan la carretera passava pel centre de la vila, era molt corrent veure-hi un vehicle aturat perquè els seus ocupants havien anat a adquirir ametlles a algun dels diferents punts de venda. A la mateixa carretera i, fins i tot, als trens, s'hi podien veure venedors ambulants d'ametlles, "peladilles" i pinyonets o anissos, productes que també eren elaborats pels ametllers. També es feia venda a l'engròs per botigues de Barcelona i de fora.

El descens de les vendes s'atribueixen a la tendència a rebaixar l'alimentació de productes rics en sucres afegits i a la manca de relleu generacional en l'elaboració.

Bibliografia

RUBIROLA TORRENT, Miquel (2017). Artesà de les ametlles; dins *Fent i desfent aprèn l'aprenent: oficis d'abans al Maresme*. Guia de recursos de les biblioteques municipals del Maresme. Diputació de Barcelona.

ALMENDRAS
de
ARENYS

siempre
en

ANUNCI TRET DEL PROGRAMA DE FESTA MAJOR DE
L'ATENEU ARENYENC, DE L'ANY 1954.